

Regeringskansliet -
Näringsdepartementet

Yttrande – Till sista utposten. En översyn av postlagstiftningen i ett digitaliserat samhälle (SOU 2016:54)

Bakgrund

Regeringen beslutade den 13 augusti 2015 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över postlagstiftningen inkluderat en samhällsekonomisk analys av postmarknaden och digitaliseringens effekter på den. Brister i dagens lagstiftning ska analyseras och bedömas med eventuella förslag till ändring i nuvarande postlagstiftning samt postdirektiv. Näringsdepartementet har angett att utpekade myndigheter under staten ska yttra sig samt att övriga remissinstanser, däribland Timrå kommun, ges möjlighet att lämna synpunkter. Svaret ska vara departementet tillhanda senast den 15 december 2016.

Slutbetänkandet – innehåll

Utredningen konstaterar att digitaliseringen av kommunikationen i samhället innebär ständigt sjunkande brevvolymer. För att säkerställa fortsatta posttjänster av god kvalitet i hela landet krävs översyn och förändring av lagstiftningen. Det som kan beröra svenska kommuner, och därmed Timrå kommun specifikt, är hur den tidigare reglerade ambitionen om femdagarsutdelning (det vill säga varje vardag) ska regleras och hur undantag från denna regel ska kunna beslutas och tillämpas. Utredningen föreslår inget generellt undantag eller att regeln ska frångås, men däremot att Post- och telestyrelsen ges möjlighet att i föreskrifter reglera detta *vid behov*. Ambitionen är fortfarande att trygga glesbygdsservicen. Hur detta närmare ska ske klargörs inte. Förslaget tycks bygga på att denna bedömning görs av Post- och telestyrelsen.

Betänkandet föreslår även att tillhandahållare av posttjänster ska överlämna uppgifter om ekonomi och verksamhet till regering eller myndighet som den bestämmer, för att möjliggöra en uppföljning och bevakning av postmarknaden.

Utredningen anger även hur postnummersystemet ska hållas tillgängligt till ett kostnadsorienterat pris – allt för att tunderlätta för småföretagare att starta upp verksamhet inom e-handelssegmentet.

Timrå kommuns synpunkter

Timrå kommun ser generellt positivt på ambitionen att förbättra uppföljningen och regleringen av aktörer på postmarknaden genom att uppgifter lämnas in till regeringen eller av den utsedd myndighet. Det är samtidigt av vikt att denna myndighet resurssätts så att en uppföljning både är möjlig och att den klarar av att vidta åtgärder när en tillhandahållare av posttjänster inte levererar enligt uppdrag.

Timrå kommun menar även att tillgängligheten av postnummer till ett pris som motsvarar kostnaden för tillgängliggörandet, är positivt för möjligheten till tillväxt i företag som

bedriver e-handel. Ambitionen ligger väl i linje med kommunens tillväxtmål med möjlighet för företag att etablera sig och växa i kommunen och regionen.

Det svenska kommuner generellt, och Timrå kommun specifikt som remissinstans, bör ha synpunkter på är den öppning till undantag som betänkandet medger när det gäller femdagarsutdelning.

I dagsläget finns det ett krav på att utdelning ska ske varje arbetsdag och minst fem dagar i veckan. Undantag får göras enligt Post- och telestyrelsens angivna skäl för undantag. Omständigheterna för detta anges inte i förarbetena. Närmare vägledning finns inte heller, men däremot att antalet hushåll som saknar denna service (cirka 1600) inte får öka.

En precisering är naturligtvis önskvärd, men Timrå kommun ställer sig frågande till varför Post- och telestyrelsen ska bemyndigas att utan övergripande precisions- och frekvenskrav besluta om föreskrifter som kan inskränka dagens femdagarsutdelningskrav. Det framgår förvisso att dagens service- och kvalitetsnivå inte ska försämrats, men samtidigt att den *"kan komma att omprövas beroende på ändrade förutsättningar på marknaden"* (s. 185).

Timrå kommun befarar, även om detta inte tydliggörs i utredningen, att minskade brev kan användas som förevändning för att ändra transportslag vid utdelning så att det dagliga postflyget till Norrland ersätts av annat transportslag (väg eller järnväg) med fördröjning och sämre samhällsservice som följd. Försämrade regionala linjebussar på landsbygden kan också få konsekvenser för Postnords service, och samhällsekonomiska argument kan då användas för att motivera en inskränkning i ambitionsnivån.

Allmän samhällsservice – reglering av servicenivå

Svenska kommuner är en av de viktigaste grundläggande samhällsinstitutionerna när det gäller service till medborgare. Det innebär att kommunerna har ett genomreglerat ansvar för denna samhällsservice som inbegriper ambitiösa krav på att den ska ske kostnadseffektivt och skyndsamt. En fördröjd postgång, med undantag från femdagarsregeln med tillkommande fördröjning i försändelsen, gör det svårt för kommuner att i ett antal ärenden leva upp till förvaltningslagens krav på skyndsamt hantering. Även om kommunerna med stämpling och diarieföring kan uppvisa att de har hanterat ärendet skyndsamt och att det är postgången som försenar och drar ut på tiden, är det ändå mot kommunen som frågor och kritiska uttalanden riktas. Svenska kommuner är generellt beroende av femdagarsutdelning samt avsaknad av tillkommande fördröjning av postleverans för att klara av den grundläggande samhällsservicen. Postlagens kvalitetsambitioner bör därmed inte försämrats och kvalitetsregleringen inte godtyckligt överlämnas till Post- och telestyrelsens behovs- och kostnadsbedömningar.

Effekter för Timrå kommuns ambition – tillväxt och service

Timrå kommun ska vara proffs på service. Inte minst arbetar kommunen väldigt strukturerat med företagsklimat för att främja tillväxt, arbetstillfällen och en hållbar samhällsservice i regionen. Norrlands bästa företagsklimat är en given målsättning för Timrå kommun. Väl fungerande infrastruktur är en förutsättning för att vara proffs på service. Avsteg från femdagarsutdelning och/eller fördröjda leveranstider för norrlandskommunerna försvårar påtagligt vår ambition att stärka företagsklimatet och tillväxten.

Påverkan på annan infrastruktur

Det har de senaste åren förts över ett ökat finansiellt ansvar från stat till kommun för övergripande samhällsinfrastruktur. Det blir allt vanligare att kommuner ska medfinansiera väg- och brosatsningar för att de ska prioriteras nationellt. Staten har dessutom överlämnat ansvaret för vissa flygplatser till regionala eller kommunala ägar- och driftbolag. I båda fallen handlar det om att kommunerna får gå in och finansiera grundläggande samhällsinfrastruktur som tidigare har bekostats av staten.

Om statens samtidigt sänker ambitionerna i grundläggande statlig samhällsservice, eller tillåter en sänkning genom att inte närmare reglera ambitionsnivån, kan det slå oerhört hårt mot regionala flygplatser där kommunerna numera ansvarar för underskottstäckningen. Timrå och Sundsvalls kommuner har medvetet gått in och tagit över ägandet av Midlanda flygplats, trots att det medför en underskottsfinansiering, för att säkra konkurrens- och attraktionskraften i Västernorrland med intilliggande kommuner. Satsningen syftar till att förbättra förutsättningen för näringslivet att växa. Postflyget är en av grundpelarna i flygplatsens verksamhet. Sänkta ambitionsnivåer och övergång till andra transportslag som en effekt av undantag från femdagarsutdelning eller sänkt leveranstid innebär ett hårt slag mot den infrastruktur som numera kommunerna är en bärare av.

Övrig synpunkt - Uppgiftslämning vid misstanke om narkotikabrott

Länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtlands län tillsammans med Polismyndigheten Region Nord och ett antal rättsvårdande instanser, har inom ramen för projektarbetet *Tillsammans mot nätdroger* lämnat in ett önskemål om att Postlagen ska ändras och ge den som bedriver postverksamhet möjlighet att lämna uppgifter vid konkret misstanke om narkotikabrott till brottsbekämpande myndigheter.

Utredningen hänvisar till Tullverkets större möjlighet till kontroll vid misstanke om narkotikabrott och pågående översyn av ny tulllag där Tullverket föreslås få utökad möjlighet att kontrollera kurirföretag där försändelsen först sorteras vid Sveriges gräns. Däremot ställer sig utredningen inte bakom projektarbetet *Tillsammans mot nätdrogers* förslag till uppgiftslämning.

Den personliga integriteten värderas högre och det hänvisas till Postnords negativa yttrande där förslaget anses svårt att kombinera med personalens tystnadsplikt. Utredningens noggranna kartläggning av frågan bör accepteras. Det är kanske inte rimligt att tilldela postombud rätten att bryta tystnadsplikten, utan att brottsbekämpande myndighet så kräver. Men utredningen bör föreslå *andra sätt* att med hjälp av regleringar i postlagen underlätta polisens narkotikabekämpning.

Kommunledningskontoret

Andreaz Strömberg
Kommunchef